

Stromy v chytrém městě – proč je stále týráme?!

Jakub Finger, Mirka Svorová a kolektiv (Atelier Partero)

Atelier PARTERO

je veden autorskou dvojicí Mirka Svorová a Jakub Finger a byl oficiálně založen v roce 2006. Počátky společné tvorby spadají do roku 2003. V současné době se atelier zabývá širokou paletou projektů, přičemž těžištěm stále zůstává soukromá zahrada.

Chytré město si je vědomo, že stromy a vegetace jsou jasnou hodnotou místa, kterou ale na rozdíl od budov není možné budovat ze dne na den nebo z roku na rok. Nezbytný je koncepční přístup a respekt k faktu, že zeleň je živá a má své nároky. Pokud chceme mít města zelenější, zdravější a hodnotnější, je v první řadě třeba předcházet škodám a maximalizovat ochranu toho cenného, co nám zde zachovali naši předchůdci. Je to i otázka ekonomiky – zelené město je atraktivnější, pro obyvatele i investory.

Díky osvěceným starostům a několika kvalitním projekčním týmům z řad architektů i zahradních architektů vznikají i přes značné obtíže také u nás zelené veřejné prostory mimořádné, s Evropou srovnatelné úrovně. Většina zbývajících míst je ovšem kvality průměrné až velmi podřadné a jejich vyhlídky jsou značně neoptimistické. V neposlední řadě se mnohdy úspěšně daří decimovat i to málo, co ještě ze zeleně zbylo. Následující text, definující některé hlavní hrozby a slabá místa, je subjektivní a lehce zpochybnitelný, avšak při pohledu na stávající stav vegetace v našich městech nelze vyčkávat na správný moment a hledat patřičnou formu. Je třeba začít.

Co je tedy brzdou nebo nepřítelem toho, aby naše města byla chytrá a zelená?

Kácení, legislativa

„Ten strom se kácet nebude, on ještě vydrží, JÁ mu věřím. Ale podepsaný pod tím budete Vy, pane architekté.“

(Autentické vyjádření zástupce odboru životního prostředí.)

Kácení nebezpečných stromů nebo kácení „jen“ z rozvojových, výchovných důvodů či přestavby porostu v intravilánu je velkým tématem.

Jak pravil klasik: „Správný zahradník musí mít tvrdé srdce a ostrou sekyru.“ Mnohé z našich krásných parků a statných stromů jsou výsledkem kácení a následné výsadby našich osvěcených předchůdců. Pouze smysluplné

kácení a obnova jsou jedinou cestou k trvale udržitelné vegetaci ve městech.

Každý kvalitní a alespoň trochu perspektivní strom je důležitý a cenný, pokud je bezpečný. Pokud strom bezpečný není, je nutné vyhodnotit, zda při jeho kolizi mohou vzniknout škody na majetku nebo životech. Právě to odděluje krásné, i když třeba částečně nestabilní velikány v krajině, u kterých se prakticky nemá co stát (pokud se zhroutí), od stromů u hřišť, cest, komunikací a domů. V prvním případě není důvod je nenechat dožít, v druhém případě je lepší aplikovat předběžnou opatrnost a jedince buď skácet, nebo minimálně monitorovat. Teoreticky srozumitelné a jednoduché, prakticky už tak jasné ne.

V případě našeho veřejného prostoru se nyní v mnoha městech, případně odborech životního prostředí nalévá hořký a do budoucna většinou velmi nebezpečný koktejl. Hlavními ingrediencemi jsou staré a zanedbané stromy v kombinaci se snahou podporovanou spolků a OŽP nekácet ideálně nic nebo naprosto minimálně. Kořením je minimální až nulová odpovědnost zúčastněných a mnohdy povrchní znalost problematiky, tolikrát pojmenovaná jako láska k čemukoliv zelenému.

Výsledkem je to, že často zůstávají stát i prokazatelně nebezpečné stromy z důvodu alibismu, a jejich odstranění je často bráněno na základě iracionálních argumentů nekalifikovaných zástupců samosprávy nebo

1-2 Gahuruův prospekt – kácelo se, nesázelo, ale na užitnou kvalitu to vliv nemá (Projekt vegetačních úprav Partero, architektonický koncept a foto studio Ellement)

účastníků řízení. Ve chvíli, kdy strom selže a způsobí škodu, jsou ti, kteří trvali na jeho zachování, daleko a nedostupní a prstem se ukazuje na projektanta či zhotovitele dendrologického posouzení.

V neposlední řadě je mnohdy třeba při rekonstrukcích odstranit sice zdravé a bezpečné, ale esteticky nebo prostorově nevhodné stromy, které jsou dědictvím z dob minulých. Jakkoliv mohou být v pořádku, někdy je to nutné a nevyhnutelné. Ponechávání těchto jedinců na místě (většinou na nátlak pracovníků OŽP) leckdy degraduje výsledek.

Jaké je tedy chytré řešení, když víme, že legislativu ani personální obsazení některých odborů jen tak nezměníme?

1. provádění dendrologických průzkumů se zahájením u potenciálně nejfrekventovanějších nebo nejproblematičtějších míst s maximálním využitím moderních a efektivních metod a technologií (geografické informační systémy – GIS, čipování, atd.);
2. využívání již existujících databází informací (například Stromy pod kontrolou);
3. komunikace s veřejností, oznámení kácení i navazující výsadeb tak, aby bylo zřejmé, jak a kdy na sebe jednotlivé kroky navazují a předešlo se nedorozumění a silným emocím;
4. využití městských informačních systémů, případně hromadných lokálně určených SMS v případě blížících se mimořádně silných klimatických jevů (déšť, vítr, bouřky, sněžení)
5. do budoucna využití tzv. internetu věcí (IoT, Internet of Things) v kombinaci s již existující infrastrukturou, například proměnlivé infotabule se zákazem vstupu do parku v případě zvýšeného rizika selhání stromů v důsledku počasí.

Stromy vs. sítě

Při rekonstrukcích veřejných prostor, ulic a především náměstí je nově vysazovaných stromů minimum. Zrekonstruované prostory, zpevněné plochy, ale žádné stromy? Mezi požadavky adaptačních strategií na změnu klimatu a realitou vzniká naprostý rozpor. Projektant pochopí po nahlédnutí do výkresu inženýrských sítí, veřejnost nemůže rozumět vůbec. Málokterý laik si uvědomuje, že každá síť má ochranné pásmo, často několika-metrové. Doba však postoupila dál, máme kolektory, průchodky, malé bagry, protlaky... Přesto jako by stávající normy a majitelé sítí byli k těmto postupům slepí.

Projekt vegetace je vždy až v poslední řadě za projekty dopravních a technických prvků. Vzhledem k nekoordinaci správců sítí, jejich výsadnímu postavení a rutinnímu projektování je výsledek většinou takový, že už prakticky žádné místo pro stromy a zeleň nezbyde. Ulice jsou samostatnou kapitolou. Nejjednodušší a pro správce sítí nejlevnější je uložit všechnu infrastrukturu do zeleného pásu, a tak máme obce plné různých zelených stuh a úzkých trávníků, kde již nikdy nebudou stromy, a jejich sekání s sebou nese trvalé náklady. Veřejnost se ptá: Proč tam nevyšadíte stromy? – Nevysadíme, protože nemůžeme.

Jak se s uvedeným chytré město vypořádá? Na co dbá?

1. Krajinářský architekt by měl být zapojen již do prvních etap plánování. Pokud má být tím, kdo umísťuje zelená kolečka pouze tam, kde to je možné, můžeme pouze těžko očekávat zlepšení situace.
2. V rámci rekonstrukcí sítí i ulic aktivně tlačí na maximální využití kolektorů, průchodků a chrániček. Skvělou inspirací jsou pražské stavební předpisy a mimořádně dobře zpracovaný Manuál tvorby veřejných prostranství (dostupné online), kde je v kostce řečeno vše důležité.
3. Nově budované sítě obezřetně umísťuje do stávajících ploch (ochrana kořenového prostoru stávajících stromů).
4. Při vzniku nových sítí důsledně kontroluje a případně upravuje trasování již v rámci povolovacího procesu tak, aby se do budoucna neblokovala možnost výsadeb nebo úpravy veřejných prostranství.
 - Pracuje na implementaci systémů, které umožní vzájemnou koordinaci správců sítí i samosprávy a na to navazující koordinaci v průběhu provádění rekonstrukcí a staveb infrastruktury. Změny a koordinace v průběhu přípravy projektové dokumentace jsou neefektivnější a nejlevnější.

3 Zcela suchá bříza u cesty, snad nespadne dřív, než se jí podaří pokácet

4 Automatická závlaha stromů, Bolzano – žádné zalévání z multikáry

Green tip

Neexistuje asi méně ekonomický a ekologický způsob přepravy vody než zalévání pomocí multikáry s cisternou, které zatěžuje dopravní systém i ovzduší. Přitom pod nohama dotyčného pracovníka technických služeb jistě pulsuje veřejný vodovod. Je žádoucí, aby v rámci rekonstrukcí vodovodní sítě vznikala odběrná místa i pro ruční nebo automatickou zálivku městské zeleně.

Životní prostor stromu – prokořenitelný objem

Vysadte ho vejš, ať se houπά...

Výsadba stromů v nově opravené ulici, den předání, vše je v pořádku, nové stromy jsou vysazené v chodníku do otvorů 1,2 x 1,2 m v hloubce 80 cm, v lepším případě v otvorech 2 x 2 m. Občané jsou spokojeni, je to nové, zelené a čisté, stromům se do konce záruční doby většinou daří a prospívají. Svět se točí správným směrem...

První scénář: Za 15–20 let kořeny začnou zvedat dlažbu, kořeny vrůstají, kam to jen jde, rostou a rostou. Jejich vývoj a vzniklé škody jsou bez nákladného stavebního zásahu nekontrolovatelné.

Druhý scénář: Stromy nemají na rozšíření svého prostoru dost sil a začnou postupně chřadnout, při bouřkách jim stále častěji padají větve nebo začnou schnout. Nikoho nenapadne umístit mládě domácího mazlíčka do nesmyslně malého prostoru a tam ho vykrmovat, ale u stromů v ulicích a zpevněných plochách to děláme běžně.

Minimální prokořenitelný prostor pro běžné druhy použité v ulicích je alespoň 12–13 m³, tj. plocha 4 x 4 m o hloubce minimálně 0,8 m. Pokud tento objem nedokážeme stromu poskytnout, je třeba o něm uvažovat jako o dočasném prvku, dekoraci na 15, 20 nebo 30 let, nikdy však ne na dobu, které by se strom mohl dožít na stejném místě v rozumnějších podmínkách.

V již zmiňovaném Manuálu tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy jsou tyto základní principy jasně definovány. Detaily a skutečná hloubka problému jsou nad rámec několika stran článku. Pokud je něco opravdu důležité, je to opravdové minimum pro výsadbu stromu – uvedených 13 m³, resp. 16 m³ a hloubka 80–120 cm. V místech, kde toho není možné dosáhnout, nastupují technologická opatření anebo specifické druhy, ale 2 m³ jsou pro smysluplný život stromu málo!

Existuje mnoho řešení, jak vytvořit a ochránit kořenový prostor, zajistit, aby plocha pro strom měla rozměry

4 x 4 m, přitom bylo možné většinu z ní zadlážit... Počtený a zkušený zahradní architekt bude znát celou škálu takových řešení. S čím si neporadí, jsou již zmíněné sítě a ochranná pásma – kde není prostor, těžko něco vysadit. Proto koordinace je prvním a hlavním „smart“ krokem.

Moderní město a jeho správa

1. Již v úvodních fázích projektů město intenzivně dbá na začlenění odborníka – zahradního architekta – do procesu. Aktivně naléhá na správce sítí z důvodu vytvoření prostoru pro kořenový systém uvažovaných stromů.

2. V případě, že jsou nutná technická opatření, město nabídne dostatečný rozpočet pro provedení patřičných kroků a způsobů provádění (minerální substráty, výsadbové boxy, zvlaha...). Cílem je, aby v mezích reálných možností města bylo učiněno maximum.

3. Město dbá na celkový poměr vegetace v území. Není nutné, aby v každé ulici byly za jakoukoliv cenu miniaturní druhy stromů, například všem dobře známá javorová „lízátka“. Pokud je v blízkosti zelené náměstí nebo park, stačí zachovat rozumnou rovnováhu. Stejně tak není vhodným pravidlem „jeden strom na tři parkovací stání“ – výsledkem jsou často zakrslé stromy na nevhodných místech a celkový efekt je negativní.

4. Chytré město má kvalitně sestavený (ne dogmatický!) seznam vhodných a osvědčených druhů v místě, ideálně členěný podle charakteru prostoru výsadby (úzké ulice, stromořadí, velké otevřené prostory, specifická stanoviště). Na základě takového seznamu je možné držet v oblasti kontinuity a minimalizovat nebo zabránit vysazování nevhodných, netypických nebo naopak mimořádně vzrůstných druhů.

Stavba stromům nesvědčí

•**Fáma naší doby: Strom vydrží vše, i stavební firmu**

Množství textů, grafů a úsilí věnovaného ochraně stromů na staveništi a při stavebních činnostech jsou neúměrné tomu, co se denně děje na stavbách. Z nevědomosti se na vzrostlých stromech neustále dějí fatální škody a většině přihlížejících to nijak nevádí. Proč? Jednoduše o tom neví. Proto je třeba neustále kultivovat a vzdělávat ty, s nimiž se na stavbách setkáváme. O ochraně stromů mají mnohdy minimální tušení. Jinou cestou se pouze těžko něco změní.

Při provádění staveb ve městech intenzivně ničíme vzrostlé stromy. Likvidujeme i velmi cenné jedince. Co je dobré vědět a jak škodám na dřevinách zabránit?

•**Stavební činností poškozený strom umírá a degraduje pomalu. Úpadek stavu stromu trvá roky.**

I při fatálním poškození strom vydrží ještě několik let, postupně prosychá a degraduje. Při jeho kácení si už málokdo vzpomene, kdo mu před lety půl roku jezdil bagrem po kořenech, přispal jej 15 centimetry hlíny nebo bez skrupulí při výkopu pro kabel přetnul polovinu kořenů.

- **Objem koruny odpovídá přibližně objemu kořenového systému.**

To, co má strom nad zemí, má i pod zemí, většina nejdůležitějších kořenů se nachází v hloubce do 50 cm. Kořenový systém je životním orgánem stromu, každé jeho poškození poškodí i celek. Ochránit kmen nestačí.

- **Kořenový prostor stromu je bez svolení, opatření a kontroly nedotknutelný.**

Kořenový prostor je vymezen hranicí koruny zvětšenou o 1,5 m (u sloupovitých druhů o 5 m). Stačí pár přejezdů bagru v tomto prostoru a strom to má spočítané, i když tomu málokdo mimo odbornou veřejnost věří. V kořenovém prostoru stromu by neměla probíhat jakákoliv stavebně technická činnost, pojíždění, násypy, odkopy nebo odkládání materiálu. Pokud je to nutné, jsou potřeba opatření, která navrhne dendrolog nebo zahradní architekt, a veškeré práce musí být pod bedlivou kontrolou.

- **Poškození jsou prakticky nevratná.**

U stromu neexistuje funkce Ctrl+Z, není to špatně postavená zeď, kterou lze zbourat a postavit znovu. Proto je nutné škodám předcházet.

- **Viník je rychlejší.**

Ti, kdo poškození způsobí, jsou ve chvíli, kdy strom prokazatelně odumírá, již nedostižní a prakticky nepostižitelní. Majiteli tak zbyde strom, který je nutné pokácet, a ten, kdo tento stav způsobil, ani neví, k čemu jeho konání vedlo.

Jak chytře minimalizovat škody nebo jim zcela zabránit

1. Všichni zúčastnění v procesu stavby a rekonstrukcí, jak legislativním, tak praktickým, musí být poučeni a informováni – v tom má být místní samospráva lídrem. Je nutné, aby v případě existence stávajících stromů na staveništi byl jasně definován způsob ochrany stromů, kontroly ze strany obce a způsob postihů.
2. Se zhotovitelem je třeba předem definovat způsob provádění stavby, ochrany stromů i stanovení sankce. Pokud se tak nestane, tvrdě vymáhat správný způsob ochrany nebo náhradu poškozených dřevin okamžitě, ne až po úhynu, který nastane za několik let. Zničit strom je vždy levnější než jej chránit a „výchovnou“ roli musí nést samospráva, jako majitel i objednatel.

3. Ihned při předání staveniště zhotoviteli stavby má být spuštěna IP kamera nebo kamery se záznamem orientované na potenciálně ohrožené stromy. Kromě preventivního efektu je získaný materiál jasným důkazem dodržování pravidel stavbou nebo naopak jejich překročení, přejezdů mechanizace atd.
4. V nejbližších letech dojde k dalšímu rozvinutí IoT – čidla otřesů, přejezdu nebo vstupu do prostoru, jež umožní efektivně a relativně levně chránit kořenový prostor a v případě porušení zajistit okamžitý zásah.

Údržba křovinořezy

Bičujte ho do mrtva

Pokud proces výsadby stromu ve městě dospěl až do zdárného konce, zbývá již pouze pravidelně provádět údržbu stromu i okolních ploch, zvláště trávníků. V ploše proběhne sekání velkou sekačkou a následně dočištění plevele nebo trávníku, který zbyl u kmenů stromů, strunovou sekačkou. Záslužná činnost, pokud při sekání u kmene nedojde k jeho poškození a zvláště k totální devastaci kmene nových a mladých výsadeb. Tam, kde při výsadbě nebyly použity ochranné manžety nebo nejsou poučení pracovníci a osvětlená samospráva, si stačí prohlédnout bázi kmene u nových výsadeb. Stav kmenů bez ochrany je mnohdy zdrcující. Velká část stromů bude poškozena, řada z nich i nevratně. Tyto stromy se cítí asi stejně, jako kdyby nám párkrát za sezonu dopřál dobrotivec péči strunou v úrovni kotníků – nejspíš přežijeme, ale bude to bolet a dlouho nevydržíme.

I když se to může zdát jako banalita, život nebo minimálně perspektivní vývoj stromů v našich městech může ukončit banální skutečnost. Ve výsledku pak není banální ani zdaleka.

1. Nejlepším řešením nevědomosti v oblasti péče o stromy je kombinace osvěty a důsledné ochrany, která začíná již v projektu a při výsadbě (ochranné manžety, kotvení s ohrádkou nebo ideálně kombinace).
2. Za rok se ve městech vysadí stovky až tisíce stromů, těžko si všechna místa zapamatovat. V případě implementace do informačních systémů je možné nastavit „alarm“, kdy má dojít ke kontrole, odstranění kotvení atd. Správce, který nemá dohled nad všemi konkrétními místy, stěží zkontroluje plnění záruční péče ze strany dodavatele.

6 Strom k sobě magicky přitahuje veškerý stavební materiál

7 Oběť křovinořezy

Levná realizace nemusí být výhodou

Ekonomický životní cyklus

Město je správcem, majitelem a hospodářem – a pokud neví, kolik jej bude v průběhu například 60 let stát realizace, údržba a obnova různých povrchů, je finanční plánování věštbou vedenou přáním a ne ekonomickou úvahou. Není nutné objevovat objevené. Kvalitní a osvětovou činnost najdeme doma nebo můžeme čerpat cenné zkušenosti ze zahraničí, mnohdy jsou velmi dobře aplikovatelné i u nás. V Evropě již roky vznikají aplikace a postupy sledující a kvantifikující celkové náklady veřejných ploch po dobu jejich životnosti. Jako jeden příklad za všechny zmiňme například Green Cycle® (Florian Brack).

Co například vyplývá z provedených hodnocení? V horizontu 60 let je nejdražším povrchem betonová dlažba (oproti přírodnímu kamenu takřka dvojnásobně, je nutné ji třikrát obnovit), pak trávnik a mlatový povrch (nebo chcete-li MZK), kamenná dlažba je po 60 letech s přehledem nejlevnější. Startovní pozice realizační ceny kamenné dlažby je u nás nejvyšší, v čase je však neekonomičtější řešením. Kalkulace vychází z „německé“ kvality provádění a z vybraných materiálů, u nás by pročet byl nepříznivější nejspíš pro beton.

Chytré město a jeho ekonomika

1. Chytré město vidí za horizont nejen volebního období, ale mnoha desetiletí, jedná podle dlouhodobé vize.
2. Sleduje životní cyklus veřejných prostor a cíleně určuje místa s vyšší a nižší prioritou investic, údržby, obnovy...
3. Určuje již při zadávání soutěží a zakázek standardy materiálů a požadovanou životnost.
4. Využívá nejnovějších poznatků a softwarových nástrojů ke sběru a analýze dat, na základě výsledků vytváří a koriguje koncepci.
5. Nenechá se ukolébat nízkou realizační cenou, ale důsledně kalkuluje s veškerými budoucími náklady.

8 Betonová dlažba na rozdíl od kamene nezraje, ale degraduje

9 Chytrý detail přirozeného vsaku dešťové vody z trávniku

Fenomén nejnižší ceny

Náhrobek vytesaný již při porodu – zde leží nejnižší cena

O fenoménu nejnižší ceny již byly popsány stohy papíru, reálný pozitivní dopad těchto textů zatím v praxi příliš nepozorujeme. Naopak to vypadá, že víra v „jistotu desetinasobku“, respektive to, že někdo dokáže dílo kvalitně zrealizovat za výrazně nižší cenu, než je odhad projektanta nebo tabulkové hodnoty, je v nás zakořeněna hlouběji, než si dokážeme připustit.

Jestli bude mít naše desetiletí nějaké přízvisko, mohlo by to být „doba dotační“. Toto není obhajoba vysokých nebo tabulkových cen, ale v praxi pozorujeme výsledky tohoto fenoménu a není to pěkná podívaná. Ostatně investory (především tedy obce) takový postup v relativně krátkém horizontu doběhne – nekvalitní rozpadající se díla, padlé nebo donekonečna se soudící realizační firmy. Pokud při realizaci veřejných prostorů a vegetačních prvků zadavatel podlehně očividně nízké nabídce, jsou jen dvě možnosti: Zhotovitel nízkou cenu dožene na vícepracích. Větu „žádné vícepráce nebudou!“ je slyšet tolikrát, kolik je možno spatřit podepsaných změnových listů. Nebo se nízká cena projeví na kvalitě díla. Jiný konec „podstřelená“ zakázka nemá, realizační firma není mecenáš. Bud' rozpočet někde dožene, nebo dílo ošidí, jiná možnost není.

Projekt korektně vysoutěžený na základě nejnižší ceny nebývá dobrou oporou realizace a takovými věcmi jako ekonomický životní cyklus se ani nezabývá. Nemá smysl dále nad tímto tématem truchlit, je třeba být konstruktivní a zaměřit se na to, co lze změnit a definovat:

1. Základem všeho je projekt. Nejlepší výsledky přináší soutěž a odborná porota. Takové, ve vší úctě k práci a nasazení, nebývá grémium složené pouze ze zaměstnanců úřadu, kteří mají zahradu nebo postavili garáž. „Úřední“ složení poroty je častější, než bychom u veřejných soutěží čekali.

- Projekt vysoutěžený na nejnižší cenu je jako nejlevnější možný oběd v restauraci. Můžete mít štěstí, ale pravděpodobněji vám chutnat nebude. A do kuchyně raději nechodte. Toto přirovnání je nadsázka, ale pokud je to tak jasné u nevhodného jídla, proč to v tolika obcích není jasné u projektů? Obce musí již při zadání vyvinout maximální úsilí, aby jediným nebo rozhodujícím kritériem nebyla nejnižší cena. To je jednoduše otázka dobrého hospodáře.
- V zadávacím řízení na realizaci je třeba definovat takové množství požadavků na reference, zkušenosti se zadáním, pracovníky atd., jak je jen možné. Ani to ovšem není velkou zárukou.
- Doba realizace vegetačních prvků musí respektovat harmonogram projektu a vegetační období. Sázet stromy v červenci nebo vysévat trávnik v zimě je nesmysl. Jak zadavatel, tak projektant je pak tlačěn „proplacením dotace“ přejímat naprosté nesmysly a bizarnosti.

Autorizace ČKA

Razítko z komory, razítko z brambory

Situace odborných a oborových komor architektů (ČKA) i inženýrů (ČKAIT) a související legislativní nejasnosti mohou být pro mnohé matoucí. Pokud má veřejný prostor fungovat a v průběhu projekčních prací a realizace má být část vegetační úpravy pod dohledem certifikované osoby, je nezbytné, aby součástí projekčního týmu nebo jeho vedoucím byl autorizovaný architekt(ka) s autorizací KA (A.3) – krajinářská architektura.

Pokud dokumentaci pro provádění vegetačních úprav autorizuje projektant, který obor nestudoval, nevěnuje se mu a není jeho denním chlebem, nemá jeho razítko, jakkoliv je legislativně v pořádku, pro výsledek většího významu než otisk brambory. Právě ony stromy podivných kultivarů vysazené „do ničeho“ jsou mnohdy výsledkem „sadovek“ kreslených „subkou“, která to tak dělá již roky, a hlavní projektant to pak všechno „obouchne“. Je to začarovaný kruh – nejnižší cena projektu, levní subdodavatelé a minimální nebo žádný tlak ze strany objednatelů.

Stejně jako v každém oboru je autorizace základním stupněm kvalifikace a nevypovídá prakticky nic o kvalitě práce. Přesto je jisté, že začleněním krajinářského architekta vegetaci v projektu bude věnována odborná specializovaná péče.

Chytré řešení?

- Soutěž s odbornou porotou nebo minimálně kvalifikace, reference a zkušenosti mohou přinést kvalitní a ekonomické řešení.
- Při sestavování soutěže je nutné, aby podmínky na kvalifikaci byly jasné a rovnocenné. Vedoucím týmu může být architekt, krajinářský architekt nebo inženýr stejnou měrou. Pokud je součástí zadání vegetace, musí být v realizačním týmu projektu autorizovaný krajinářský architekt. Stejně tak, pokud jsou v projektu budovy,

je třeba, aby součástí týmu byl autorizovaný architekt nebo inženýr. Všude na světě jsou zvykem multioborové týmy – a to je příklad, který bychom měli následovat.

- Zadavatel musí včas definovat, že projekt vegetačních úprav musí zpracovávat autorizovaný krajinářský architekt. (Toto není oborová lobby – u statiky si málokdo dovolí nemít „kulaté“ od statika, což u projektů vegetace neplatí.)

Závěr

Stromy a vegetace jsou mimořádnou hodnotou místa. Jsou organismem, který, pokud nemá snesitelné podmínky, chřadne a odumírá. Jeho růst nelze urychlit, pouze podpořit. Nejsou to prvky a není to stavební kámen. Pokud budeme přistupovat ke stávající i budoucí zeleni našich měst s respektem k jejím nárokům, odmění se nám svými nedocenitelnými pozitivními vlastnostmi. Chytrá města jsou zelená. Cesta k nim je však na nás a každý dobrý krok je cennější než přešlapování na místě. ■

Text původně vznikl pro časopis Smart Cities a byl orientován na laickou veřejnost. Pro odbornou veřejnost se jedná místo základní osvěty spíše o náměty k zamyšlení. Omluvte prosím místy značné zjednodušení, a pokusme se společně tato témata v denní praxi rozvíjet.

**ŠKOLKY
Haupt**

www.skolkyuo.cz

VELKOOBCHODNÍ TRVALKOVÁ ŠKOLKA

tel. 607 966 388

info@skolkvuo.cz

- Trvalky
- Skalničky
- Okrasné trávy
- Bylinky
- Cibuloviny
- Kapradiny
- Minisadba

Sortiment pro zahradní centra a realizační firmy.

Ovocná školka – Š. Valach
Pěstování a prodej ovocných dřevin a růží
tel. 732 569 825, www.skolkyuo.cz

Realizace, arboristika – P. Haupt
Realizační a zahradnické služby, arboristika
tel. 603 147 417, www.pavelhaupt.cz